

Информация за финансиран на проект

Наименование на конкурса:
Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2022 г.
Основна научна област:
Хуманитарни науки
№ на договор:
Начална дата на проекта и срок на договора:
Заглавие на проекта:
Културната идентичност на банатските българи и българската католическа книжнина
Базова организация:
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин” – БАН
Партньорски организации:
Няма
Ръководител на научния колектив (академична длъжност, научна степен, име):
Гл. ас. д-р Магдалена Абаджиева
Общ размер на договореното финансиране:
150 000,00лв. (сто и петдесет хиляди лева)

Резюме на проекта(до 1 стр. в рамките на полето по-долу):

„Банатски българи” (наричани още „палкени”) е наименование на българска общност, напуснала българските земи и заселила се в областта Банат в продължение на няколко емигрантски вълни, започнали поетапно в началото на XVII век. Състояща се предимно от българи католици, тази общност към момента наброява около 9000 души, по-голямата част от които населяват най-западната част на Румъния, в близост до град Тимишоара. По-малка част след края на Първата световна война остава в границите на днешна Република Сърбия. Банатските българи са носители на банатския говор, който е близък до павликянския говор, характерен за голяма част от българската католическа общност, живееща на територията на Република България днес. Самите банатски българи наричат езика си „палкенски”. Смята се, че изданието “Manachijakatheismus z katholicsanskerpaulichane”, отпечатано през 1848 г., поставя началото на банатската книжнина, а през 1866 г. в Пеща излиза от печат и „Bâlgârskutupravopísanji” на учителя Йозу Рил, представляващо кратко описание на правописната система на банатския български език. Така в средата на XIX век започва да се създава богата книжнина, а традицията е жива в областта Банат и до днес, където се отпечатват разнородни по тип издания на т. нар. „палкенски” език. Въпреки богатата научна литература, липсва единно призната терминология по отношение на банатската книжовна норма (Л. Милетич: банатско-българска писменост, банатско-българска литература; Ст. Стойков: български диалект, на който са правени опити да се създаде книжнина, т. е. да се издигне до отделен, самостоятелен литературен език; Т. Бояджиев: създаден въз основа на банатския говор регионален писмен банатски книжовен вариант на книжовния български език и др.). Въпреки че в научната литература продължават да излизат самостоятелни изследвания, посветени на езика на банатските българи (последното е на Маринела Младенова, „Банатският български книжовен език в контекста на славянската микролингвистика”, Благоевград, 2021), липсва задълбочен езиковедски анализ, който да се опира на автентичен нов материал, събран на терен и обработен със съвременни лингвистични методи. Проектът е насочен към провеждане на нови теренни диалектоложки и етнолингвистични проучвания сред банатските българи, живеещи в Румъния, за установяване на актуалното състояние на техния говор, както и към сравнение с наличните до момента диалектоложки данни. Това е само една от задачите, като основната цел е да се проследят връзките между езика на банатските българи и езика на българите католици, живеещи в България, за да се впише банатската книжнина в общия исторически развой на книжнината на българите католици. Ще бъдат търсени сходства на фонетично, морфологично и лексикално ниво, като за целта ще бъде обработен събраният на терен материал, както и ще бъде ексцерпиран и анализиран материал от печатната книжнина на банатски български език. Ще бъдат дадени насоки за изучаването на т. нар. палкенски език, както и ще бъде съставено кратко учебно помагало за началния етап на обучение с текстове и упражнения за четене и писане. Припознаването на банатските българи като продължители на книжнината на българите католици зад граница ще укрепи тяхното самосъзнание и ще помогне за преоткриването и запазването на тяхната книжовна традиция, от която зависи оцеляването на българския език зад граница в епохата на глобализация.

Членове на научния колектив

<i>Организации/участници¹</i>	<i>Бележка²</i>
<i>Базова организация:</i>	
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – БАН	
<i>Ръководител на научния колектив</i>	
Гл. ас. д-р Магдалена Абаджиева-Йорданова	
<i>Участници:</i>	
Проф. д.ф.н. Марияна Цибранска-Костова	Млад учен / постдокторант
Проф. д-р Лучия Антонова	
Доц. д-р Калина Мичева-Пейчева	
Д-р Явор Иванов	
Светлана Караджова	
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	
<i>Партньорска организация:</i>	

¹ Отбележете академичната длъжност, научната степен, име и фамилия на всеки участник като включите и участниците, които са работили по проекта не през целия период за изпълнение на проекта

² Отбележете дали участникът в колектива е млад учен (МУ), постдокторант (ПД), докторанти (ДО) или студенти (СТ), или учен от чужбина (УЧ).

<i>Участници:</i>	